

21994A1223(04)

L 336/22

SLUŽBENI LIST EUROPSKIH ZAJEDNICA

23.12.1994.

SPORAZUM O POLJOPRIVREDI

ČLANICE,

SPORAZUMNE SU:

Odlučujući uspostaviti osnovu za početak procesa trgovinske reforme u poljoprivredi u skladu s ciljevima pregovora iznesenim u Deklaraciji iz Punta del Este;

Imajući na umu da je njihov dugoročni cilj, kako je dogovoreno prilikom Srednjoročne revizije Urugvajске runde, „ustanoviti pravedni i tržišno orijentirani poljoprivredni trgovinski sustav i da proces reforme treba započeti putem pregovora o obvezama u vezi potpore i zaštite, te putem uspostavljanja čvršćih i u operativnom smislu učinkovitijih pravila i disciplina GATT-a”;

Imajući na umu također da „je gore navedeni dugoročni cilj, znatno postupno smanjenje potpore i zaštite poljoprivredi tijekom dogovorenog roka, koje treba dovesti do korekcije i sprečavanja ograničenja i nepravilnosti na svjetskim poljoprivrednim tržištima”;

Spremne preuzeti posebne obveze na svakom od sljedećih područja - pristup tržištu, domaća potpora, izvozna konkurencija - i postići sporazum o sanitarnim i fitosanitarnim pitanjima;

Dogovorile su se da će pri provedbi svojih obveza u vezi s pristupom tržištu razvijene zemlje članice uzeti u obzir posebne potrebe i uvjete članica zemalja u razvoju i osigurati bolje mogućnosti i uvjete za pristup poljoprivrednim proizvodima koji su od posebnog interesa za te članice, uključujući i potpunu liberalizaciju trgovine tropskim poljoprivrednim proizvodima kako je dogovoreno prilikom Srednjoročne revizije, kao i proizvodima koji su posebno važni u smislu diversifikacije proizvodnje i odvrćanja od uzgoja nezakonitih narkotika;

Primjećujući da bi obveze u okviru programa reforme trebale biti pravedno raspoređene na sve članice, uzimajući pri tome u obzir i netrgovinsku problematiku, kao što je sigurnost hrane i zaštita okoliša; uzimajući također u obzir da je dogovor o posebnom i drukčijem pristupu zemljama u razvoju sastavni dio ovih pregovora, i vodeći računa o mogućem negativnom učinku primjene programa reforme na najnerazvijenije zemlje i zemlje u razvoju koje su neto uvoznice hrane;

DIO I.

Članak 1.

Definicije

U ovom Sporazumu, osim ako iz konteksta ne proizlazi drugačije:

- (a) „zbirne mjere potpore” i „ZMP” označava godišnju razinu potpore izraženu u monetarnom obliku, koja se daje za poljoprivredni proizvod u korist proizvođača osnovnog poljoprivrednog proizvoda ili potporu koja nije namijenjena niti jednom proizvodu posebno, već općenito u prilog svim poljoprivrednim proizvođačima, i koja se razlikuje od potpore predviđene u okviru programa izuzetih od sniženja prema Prilogu 2. ovog Sporazuma, i koja je:
- i. u vezi s potporom tijekom baznog razdoblja navedenog u odgovarajućim tablicama popratnog materijala na koje upućuje dio IV. obvezujućeg rasporeda pojedine članice; i
  - ii. u vezi s potporom, tijekom bilo koje godine u razdoblju primjene i kasnije, izračunatom u skladu s odredbama Priloga 3. ovog Sporazuma uzimajući pri tome u obzir podatke i metodologiju koja je sastavni dio i korištena je u tablicama popratnog materijala na koje upućuje Dio IV. obvezujućeg rasporeda pojedine članice;
- (b) „osnovni poljoprivredni proizvod” u odnosu na obveze u vezi s domaćom potporom definiran je kao proizvod koji je što je moguće bliže prvom mjestu prodaje kako je navedeno u obvezujućem rasporedu pojedine članice i u odgovarajućem popratnom materijalu;
- (c) „proračunski izdaci” ili „izdaci” uključuju i odustajanje od naplate prihoda;
- (d) „ekvivalentna mjera potpore” znači godišnju razinu potpore izraženu u monetarnom obliku, pruženu proizvođačima osnovnog poljoprivrednog proizvoda putem primjene jedne ili više mjera, i čiji je izračun u skladu s metodologijom ZMP-e nepraktičan i koja se razlikuje od potpore koja se odobrava po programima koji se kvalificiraju kao izuzeća od obveze sniženja sukladno Prilogu 2. ovog Sporazuma, i koja je:
- i. u vezi s potporom tijekom baznog razdoblja, navedenom u odgovarajućim tablicama popratnog materijala uključeno u dio IV. obvezujućeg rasporeda pojedine članice; i

- ii. u vezi s potporom danom tijekom bilo koje godine u razdoblju primjene programa i kasnije, izračunatom u skladu s odredbama Priloga 4. ovom Sporazumu uzimajući u obzir osnovne podatke i metodologiju korištenu u tablicama popratnog materijala na koje upućuje dio IV. obvezujućeg rasporeda pojedine članice;
- (e) „izvozne subvencije” znači subvencije koje ovise o postignutom izvozu uključujući izvozne subvencije navedene u članku 9. ovog Sporazuma;
- (f) „razdoblje primjene” znači šestogodišnje razdoblje koje počinje 1995. godine, osim što za potrebe članka 13. ono označava devetogodišnje razdoblje koje započinje 1995.;
- (g) „koncesije za pristup tržištu” uključuju sve obveze u vezi s pristupom tržištu koje su preuzete u okviru ovog Sporazuma;
- (h) „Ukupna zbirna mjera potpore” i „ukupna ZMP” označava zbroj ukupne domaće potpore dane poljoprivrednim proizvođačima, izračunate kao zbroj svih zbirnih mjera potpore za osnovne poljoprivredne proizvode, sve zbirne mjere potpore koje nisu namijenjene ni jednom proizvodu posebno i sve ekvivalentne mjere potpore za poljoprivredne proizvode, a koja je:
- i. u vezi s potporom odobrenom tijekom baznog razdoblja (to jest, „bazna ukupna ZMP”) i najvećom dopuštenom potporom tijekom bilo koje godine razdoblja primjene ili kasnije (to jest, „godišnja i konačna razina preuzetih obveza”), kao što je navedeno u dijelu IV. obvezujućeg rasporeda pojedine članice; i
- ii. u vezi s razinom potpore koja je stvarno odobrena tijekom bilo koje godine razdoblja primjene i kasnije (to jest, „tekuća ukupna ZMP”), izračunatom u skladu s odredbama ovog Sporazuma uključujući članak 6. i uzimajući pritom u obzir osnovne podatke i metodologiju korištenu u tablicama popratnog materijala na koje upućuje dio IV. obvezujućeg rasporeda pojedine članice;
- (i) „godina” u stavku (f) i u odnosu na posebne obveze pojedine članice označava kalendarsku, financijsku ili marketinšku godinu navedenu u obvezujućem rasporedu pojedine članice.

Članak 2.

Proizvodi na koje se odnosi Sporazum

Ovaj se Sporazum primjenjuje na proizvode navedene u Prilogu 1. ovom Sporazumu, u daljnjem tekstu: poljoprivredni proizvodi.

DIO II.

Članak 3.

Uključivanje koncesija i obveza

1. Obveze u vezi s domaćom potporom i izvoznim subvencijama u dijelu IV. obvezujućeg rasporeda pojedine članice predstavljaju obveze ograničavanja subvencioniranja i sastavni su dio GATT-a 1994.
2. Ovisno o odredbama članka 6., članica ne odobrava domaćim proizvođačima potporu iznad razina obveza navedenih u odjeljku I. dijela IV. svog obvezujućeg rasporeda.
3. Podložno odredbama članka 9. stavka 2. točke (b) i stavka 4., članica ne odobrava izvozne subvencije navedene u stavku 1. članka 9. za poljoprivredne proizvode ili grupe proizvoda navedene u odjeljku II. dijela IV. svog obvezujućeg rasporeda iznad razina proračunskih rashoda i tamo navedenih obveza o količinama i ne odobrava te subvencije za niti jedan poljoprivredni proizvod koji nije naveden u tom odjeljku njezinog obvezujućeg rasporeda.

DIO III.

Članak 4.

Pristup tržištu

1. Koncesije u vezi s pristupom tržištu u obvezujućim rasporedima odnose se na utvrđivanje obvezujućih carina i njihovo smanjenje, kao i na ostale obveze u vezi s pristupom tržištu kako je tamo navedeno.
2. Članice ne primjenjuju, pribjegavaju ili ponovno uvode one mjere koje su pretvorile u redovne carine ⁽¹⁾, osim ako člankom 5. i Prilogom 5. nije predviđeno drukčije.

Članak 5.

Odredbe o posebnim zaštitnim mjerama

1. Bez obzira na odredbe stavka 1. točke (b) članka II. GATT-a 1994., svaka se članica može pozvati na niže navedene odredbe stavaka 4. i 5. u vezi s uvozom nekog poljoprivrednog

⁽¹⁾ Ove mjere uključuju količinska uvozna ograničenja, različite uvozne pristojbe, najniže uvozne cijene, diskrecione uvozne dozvole, necarinske mjere koje se provode putem državnih trgovinskih poduzeća, dobrovoljna izvozna ograničenja i slične granične mjere drugačije od uobičajenih carina, bez obzira provode li se te mjere prema posebnim izuzećima za određenu zemlju od odredaba GATT-a 1947., ali ne i mjere koje se provode u skladu s odredbama bilance plaćanja ili drugim općim nepoljoprivrednim odredbama GATT-a 1994. ili drugim multilateralnim trgovinskim sporazumima u Prilogu 1. A Sporazuma o WTO-u.

proizvoda, u vezi s kojim su mjere spomenute u članku 4. stavku 2., ovog Sporazuma pretvorene u redovne carine, a koje su u njezinom obvezujućem rasporedu označene s „PZM” kao proizvod koji podliježe koncesiji u vezi s kojom se može pozvati na odredbe ovog članka, ako:

(a) količina uvoza tog proizvoda koji ulazi na carinsko područje članice koja daje koncesiju tijekom bilo koje godine prelazi početnu razinu u odnosu na mogućnost pristupa postojećem tržištu kao što je navedeno u stavku 4.; ili, ali ne istodobno:

(b) ako cijena po kojoj se taj proizvod može uvesti na carinsko područje članice koja daje koncesiju, utvrđena na osnovu c.i.f. uvozne cijene te pošiljke izražene u njejoj domaćoj valuti, pada ispod polazne cijene koja je jednaka prosječnoj referentnoj cijeni ⁽¹⁾ za taj proizvod u razdoblju od 1986. do 1988. godine.

2. Uvoz u skladu s tekućim obvezama i obvezama o minimalnom pristupu tržištu ustanovljen kao dio koncesije iz stavka 1. računa se u svrhu određivanja količine uvoza, što je potrebno za primjenu odredaba podstavka 1. točka (a) i stavka 4., s tim da se na uvoz u okviru takvih obveza ne primjenjuju nikakve dodatne pristojbe predviđene podstavkom 1. točkom (a) i stavkom 4. ili podstavkom 1. točkom (b) i stavkom 5.

3. Bilo koje količine određenog proizvoda, a koja je još u prijevozu na temelju sporazuma sklopljenog prije nego što je uvedena dodatna pristojba prema podstavku 1. točka (a) i stavku 4., izuzimaju se od bilo koje takve dodatne pristojbe, pod uvjetom da se mogu računati kao dio količine uvoza tog proizvoda tijekom sljedeće godine u svrhu primjene odredbi podstavka 1. točka (a) u toj godini.

4. Dodatna pristojba uvedena prema podstavku 1. točka (a) vrijedi samo do kraja godine u kojoj je uvedena i može se uvesti u iznosu koji ne premašuje trećinu iznosa uobičajene carine koja vrijedi u onoj godini u kojoj se akcija poduzima. Polazna razina za primjenu dodatne pristojbe utvrđuje se prema sljedećem rasporedu zasnovanom na mogućnostima pristupa tržištu koje su definirane u smislu s kolikim je postotkom uvoz sudjelovao u odgovarajućoj domaćoj potrošnji ⁽²⁾ tijekom tri prethodne godine za koje postoje podaci:

⁽¹⁾ Referentna cijena na koju se pozivaju odredbe ovog podstavka je općenito srednja c.i.f. jedinična vrijednost proizvoda ili je inače jedna prikladna cijena u smislu kakvoće proizvoda i njegovog stupnja obrade. Ona se, u skladu sa svojom početnom svrhom, javno navodi i čini dostupnom tako da druge članice mogu utvrditi dodatnu carinu.

⁽²⁾ Kada se domaća potrošnja ne uzima u obzir, primjenjuje se osnovna razina aktiviranja prema podstavku 46. točka (a).

(a) gdje su takve mogućnosti pristupa tržištu za proizvod manje ili jednake 10 %, osnovna polazna razina iznosi 125 %;

(b) gdje su takve mogućnosti pristupa tržištu za proizvod veće od 10 %, ali manje ili jednake 30 %, osnovna polazna razina iznosi 110 %;

(c) kada su mogućnosti pristupa tržištu za proizvod veće od 30 %, osnovna polazna razina iznosi 105 %.

U svim se slučajevima dodatna pristojba može uvesti bilo koje godine kada apsolutna količina uvoza tog proizvoda koji ulazi na carinsko područje članice koja daje koncesiju prelazi zbroj (x) gore navedene osnovne polazne razine pomnožene s prosječnom količinom uvoza tijekom tri prethodne godine za koje postoje podaci i (y) apsolutnog obima promjene u domaćoj potrošnji proizvoda najbliže godine za koju postoje podaci u usporedbi s prošlom godinom pod uvjetom da polazna razina ne bude manja od 105 % prosječne količine navedene pod (x).

5. Dodatna pristojba uvedena prema podstavku 1. točka (b) utvrđuje se prema sljedećem rasporedu:

(a) ako razlika između c.i.f. uvozne cijene pošiljke izražene u domaćoj valuti (u daljnjem tekstu „uvozna cijena”) i polazne cijene koja aktivira dodatnu pristojbu prema definiciji u tom podstavku iznosi 10 % od cijene aktiviranja ili manje, ne uvodi se nikakva dodatna pristojba;

(b) ako je razlika između uvozne cijene i cijene koja aktivira dodatnu pristojbu (u daljnjem tekstu „razlika”) veća od 10 %, ali manja ili jednaka 40 % cijene aktiviranja, dodatna pristojba iznosi 30 % iznosa za koji je razlika veća od 10 %;

(c) ako je razlika veća od 40 %, ali manja ili jednaka 60 % polazne cijene aktiviranja, dodatna pristojba iznosi 50 % iznosa kojim razlika premašuje 40 % uz dodatnu pristojbu dopuštenu na temelju (b);

(d) ako je razlika veća od 60 % i iznosi 75 % ili manje, dodatna pristojba iznosi 70 % iznosa kojim razlika premašuje 60 % polazne cijene, uz dodatne pristojbe dopuštene na temelju (b) i (c);

(e) ako je razlika veća od 75 % polazne cijene, dodatna pristojba iznosi 90 % iznosa kojim razlika

premašuje 75 %, uz dodatne pristojbe dopuštene na temelju (b), (c) i (d).

6. Za pokvarljive i sezonske proizvode, navedeni uvjeti primjenjuju se na takav način da se uzmu u obzir posebne karakteristike takvih proizvoda. Posebno se kraća razdoblja prema podstavku 1. točki (a) i stavku 4. mogu primijeniti u odnosu na odgovarajuća razdoblja u baznom razdoblju, a različite referentne cijene za različita razdoblja mogu se koristiti prema podstavku 1. točka (b).

7. Posebne zaštitne mjere provode se na transparentan način. Svaka članica koja djeluje prema gore navedenom podstavku 1. točki (a) daje pisanu obavijest, uključujući odgovarajuće podatke, Odboru za poljoprivredu što je moguće ranije, ali u svakom slučaju u roku od 10 dana od poduzimanja takve akcije. U slučajevima kada promjene u količini potrošnje moraju biti raspoređene na pojedine tarifne stavke ovisno o djelovanju navedenoj u stavku 4. odgovarajući podaci moraju uključivati informacije i metode koje su korištene pri raspodjeli tih promjena. Članica koja djeluje prema članku 4. svim zainteresiranim članicama daje mogućnost da se informiraju o uvjetima primjene takvog djelovanja. Članica koja djeluje na temelju podstavka 1. točka (b) daje pisanu obavijest, uključujući odgovarajuće podatke, Odboru za poljoprivredu u roku od 10 dana od provedbe prvog takvog djelovanja ili, za pokvarljive i sezonske proizvode, prvo djelovanje u bilo kojem razdoblju. Članice se obvezuju da ne pribjegavaju, koliko je to moguće, odredbama iz podstavka 1. točka (b) kad količina uvoza tih proizvoda opada. U svakom slučaju, članica koja provodi takvo djelovanje daje mogućnost svakoj zainteresiranoj članici da se informira o uvjetima primjene takvog djelovanja.

8. Kada se mjere poduzimaju u skladu s gore navedenim stavcima od 1. do 7., članice se obvezuju da ne pribjegavaju, u vezi s tim mjerama, odredbama stavaka 1. točka (a) i 3. članka XIX. -a GATT-a 1994. ili stavka 2. članka 8. Sporazuma o zaštitnim mjerama.

9. Odredbe ovog članka ostaju na snazi tijekom trajanja procesa reforme kao što je određeno člankom 20.

DIO IV.

Članak 6.

Obveze u vezi s domaćom potporom

1. Obveze svake članice u vezi sa smanjenjem domaće potpore, sadržane u dijelu IV. njezinog Obvezujućeg rasporeda,

odnose se na sve njezine mjere domaće potpore u korist poljoprivrednih proizvođača s izuzetkom domaćih mjera koje ne podliježu smanjenju u smislu kriterija navedenih u ovom članku i Prilogu 2. ovog Sporazuma. Obveze su izražene u obliku ukupnih zbirnih mjera potpore i „godišnjih i konačnih razina preuzetih obveza”.

2. U skladu sa Sporazumom o srednjoročnoj reviziji prema kojem vladine mjere potpore, bilo izravne ili neizravne, radi poticanja razvoja poljoprivrede čine sastavni dio razvojnih programa zemalja u razvoju, investicijske subvencije koje su općenito dostupne poljoprivredi u članicama zemalja u razvoju i subvencije za poljoprivredne sirovine općenito dostupne proizvođačima s niskim dohotkom ili s malim sredstvima u zemljama članicama u razvoju izuzete su iz obveza u vezi sa smanjenjem domaće potpore koje bi se inače primjenjivale na takve mjere, a izuzeta je i domaća potpora proizvođačima u zemljama članicama u razvoju u svrhu poticanja uzgoja drugih kultura i odvratanja od uzgoja nezakonitih narkotika. Domaća potpora koja zadovoljava kriterije ovog stavka nije uključena u izračunavanje tekućeg ukupnog ZMP-a pojedine članice.

3. Smatra se da članica ispunjava svoje obveze o smanjenju domaće potpore tokom svake godine kad njezina domaća potpora u korist poljoprivrednih proizvođača, izražena kao tekući ukupni ZMP, ne prelazi odgovarajuću godišnju ili konačnu razinu preuzetih obveza navedenu u dijelu IV. Obvezujućeg rasporeda te članice.

4. (a) Od članice se ne zahtjeva da u izračunavanje svoje tekućeg ukupnog ZMP-a uključi sljedeće, i neće se od nje tražiti da smanji sljedeće:

i. domaću potporu određenom proizvodu koja bi inače trebala biti uključena u njezin tekući ZMP, kad takva potpora ne prelazi 5 % ukupne vrijednosti proizvodnje osnovnog poljoprivrednog proizvoda tijekom određene godine; i

ii. domaću potporu, koja nije posebno namijenjena nekom proizvodu, a koja bi inače trebala biti uključena pri izračunavanju tekućeg ZMP-a te članice kad takva potpora ne prelazi 5 % vrijednosti ukupne poljoprivredne proizvodnje te članice.

(b) Za članice zemlje u razvoju, najmanji postotak u okviru ovog stavka je 10 %.

5. (a) Na izravno plaćanje u okviru programa ograničavanja proizvodnje ne primjenjuje se obveza smanjenja domaće potpore ako se:

i. takvo plaćanje temelji na određenom području i određenim kulturama; ili

- ii. takva plaćanja izvršavaju s 85 % ili manje od osnovne razine proizvodnje; ili
  - iii. plaćanja za stočarstvo izvršavaju prema određenom broju uvjetnih grla.
- (b) Izuzeće od obveze smanjenja izravnog plaćanja prema gornjim kriterijima vrši se isključivanjem vrijednosti tih izravnih plaćanja kod izračunavanja tekućeg ukupnog ZMP-a pojedine članice.

Članak 7.

Opće discipline u vezi s domaćom potporom

1. Svaka članica osigurava da bilo koje mjere domaće potpore u korist poljoprivrednih proizvođača, a na koje se primjenjuje obveza smanjenja jer zadovoljavaju kriterije navedene u Prilogu 2. ovom Sporazumu, budu u skladu s u njemu navedenim odredbama.

2. (a) Bilo koja mjera domaće potpore u korist poljoprivrednih proizvođača, uključujući bilo kakvu izmjenu takve mjere, i bilo koja mjera koja se kasnije uvede za koju se ne može dokazati da zadovoljava kriterije iz Priloga 2. ovom Sporazumu ili se ne može dokazati da treba biti izuzeta od smanjenja na temelju bilo koje odredbe ovog Sporazuma, uključuje se prilikom izračunavanja tekućeg ukupnog ZMP-a te članice;

(b) Ako ne postoji obveza o ukupnom ZMP-u u dijelu IV. Obvezujućeg rasporeda pojedine članice, članica ne daje potporu poljoprivrednim proizvođačima iznad odgovarajuće minimalne razine navedene u stavku 4. članka 6.

DIO V.

Članak 8.

Obveze u vezi s izvoznom konkurencijom

Svaka se članica obvezuje ne davati izvozne subvencije osim u skladu s ovim Sporazumom i obvezama navedenim u Obvezujućem rasporedu te članice.

Članak 9.

Obveze u vezi s izvoznim subvencijama

1. Na sljedeće izvozne subvencije primjenjuju se obveze smanjenja sukladno ovom Sporazumu:

- (a) davanje izravnih subvencija od strane vlada ili njihovih agencija, uključujući plaćanje u naturi poduzeću, industriji, proizvođačima nekog poljoprivrednog proizvoda, zadruzi ili drugoj udruzi takvih proizvođača, ili marketinškom odboru, ovisno o izvoznom učinku;
  - (b) prodaja ili raspolaganje radi izvoza od strane vlada ili njihovih agencija nekomercijalnim zalihama poljoprivrednih proizvoda po cijeni nižoj od usporedive cijene koja se za sličan proizvod naplaćuje kupcima na domaćem tržištu;
  - (c) plaćanja po izvozu nekog poljoprivrednog proizvoda, koja se financiraju putem vladinog djelovanja, bez obzira radi li se o terećenju državnog računa, uključujući plaćanja koja se financiraju iz prihoda od posebnih pristojbi na određeni poljoprivredni proizvod od kojeg je dobiven izvezeni proizvod;
  - (d) davanje subvencija za smanjenje troškova stavljanja na tržište vezanog uz izvoz poljoprivrednih proizvoda (osim za lako dostupne savjetodavne i promotivne usluge u vezi s izvozom) uključujući troškove manipulacije, unaprijeđenja kvalitete i ostale troškove prerade i troškove međunarodnog prijevoza i vozarine;
  - (e) unutarnji prijevoz i vozarina za izvozne pošiljke, koje osiguravaju ili odobravaju vlade, uz povoljnije uvjete nego za domaće pošiljke;
  - (f) subvencije za poljoprivredne proizvode ovisno o tome koliko su uključeni u izvozne proizvode.
2. (a) Osim ako točka (b) ne predviđa drukčije, razine obveza u vezi s izvoznim subvencijama za svaku godinu unutar razdoblja primjene, navedene u Obvezujućem rasporedu pojedine članice, predstavljaju s obzirom na izvozne subvencije navedene u stavku 1. ovog članka kako slijedi:

- i. u slučaju obveza u vezi sa smanjenjem proračunskih izdataka, najvišu razinu rashoda za one subvencije koje se mogu izdvojiti i potrošiti te godine u vezi s tim poljoprivrednim proizvodom ili grupom proizvoda; i
- ii. u slučaju obveza u vezi sa smanjenjem količine izvoza, maksimalnu količinu nekog poljoprivrednog proizvoda ili skupine proizvoda za koje se takve izvozne subvencije mogu dati te godine;

(b) U bilo kojoj godini između druge i pete godine razdoblja primjene, članica može dati izvozne subvencije, spomenute u gore navedenom stavku 1., u određenoj godini

iznad odgovarajućih razina godišnje obveze za proizvode ili skupine proizvoda navedene u dijelu IV. Obvezujućeg rasporeda te članice, pod uvjetom da:

- i. kumulativni iznos proračunskih izdataka za takve subvencije, od početka razdoblja primjene do određene godine, ne prijeđe kumulativne iznose koji bi bili rezultat punog poštovanja razina obveza odgovarajućih godišnjih izdataka navedenih u obvezujućem rasporedu članice za više od 3 % razine baznog razdoblja istih proračunskih izdataka;
- ii. kumulativne količine izvoza korištenjem takvih izvoznih subvencija, od početka razdoblja primjene do određene godine, ne prijeđu kumulativne količine koje bi bile rezultat punog poštovanja odgovarajućih razina obveza u vezi s godišnjim količinama navedenih u obvezujućem rasporedu članice za više od 1,75 % količine u baznom razdoblju; i
- iii. ukupni kumulativni iznosi proračunskih izdataka za takve subvencije i količine koje koriste takve izvozne subvencije tijekom cijelog razdoblja primjene nisu veće od ukupnog iznosa koji bi bio rezultat punog poštovanja odgovarajućih razina godišnjih obveza navedenih u Obvezujućem rasporedu članice; i
- iv. proračunski izdaci članice za izvozne subvencije i količine koje imaju korist od takvih subvencija, pri završetku razdoblja primjene, ne iznose više od 64 %, odnosno 79 % razine u baznom razdoblju 1986. - 1990. Za članice zemlje u razvoju ovi postoci su 76 %, odnosno 86 %.

3. Obveze u vezi s ograničavanjem povećanja opsega izvoznih subvencija navedene su u obvezujućim rasporedima.

4. Tijekom razdoblja primjene ne zahtijeva se da članice zemlje u razvoju preuzmu obveze u vezi s izvoznim subvencijama spomenutim u podstavcima (d) i (e) gore navedenog stavka 1., pod uvjetom da se ne primjenjuju na način koji bi predstavljao izbjegavanje obveze smanjenja.

Članak 10.

Sprečavanje izbjegavanja obveza u vezi s izvoznim subvencijama

1. Izvozne subvencije koje nisu navedene u članku 9. stavku 1. neće se primijeniti na način koji vodi ili koji bi mogao dovesti do izbjegavanja obveza u vezi s izvoznim subvencijama; niti se smiju koristiti nekomercijalne transakcije da bi se zaobišle takve obveze.

2. Članice se obvezuju unaprjeđivati međunarodne discipline kojima se uređuje davanje izvoznih kredita, garancija za izvozne kredite ili programa osiguranja, kao i da nakon dogovora o takvim disciplinama odobravaju izvozne kredite, garancije za izvozne kredite ili programe osiguranja isključivo u skladu s tim dogovorom.

3. Svaka članica koja tvrdi da bilo koja količina izvoza iznad obvezne razine smanjenja nije subvencionirana, mora dokazati da nije dana nikakva izvozna subvencija, bez obzira je li navedena u članku 9. ili nije, s obzirom na tu količinu izvoza.

4. Članice donatori međunarodne pomoći u hrani osiguravaju:

- (a) da davanje međunarodne pomoći u hrani nije izravno ili neizravno vezano za komercijalni izvoz poljoprivrednih proizvoda zemljama primateljicama;
- (b) da transakcije vezane uz međunarodnu pomoć u hrani, uključujući bilateralnu pomoć u hrani koja se unovčava, budu obavljene u skladu s „Načelima raspolaganja viškovima i obvezama konzultacija” organizacije FAO, uključujući, gdje je to moguće, sustav Uobičajenih zahtjeva marketinga (UZM); i
- (c) da se takva pomoć pruža koliko god je to moguće u potpuno bespovratnom obliku ili pod uvjetima koji ne pružaju manje ustupke od onih predviđenih člankom IV. Konvencije o pomoći u hrani iz 1986. godine.

Članak 11.

Uključeni proizvodi

Ni u kom slučaju subvencija po jedinici uključenog primarnog poljoprivrednog proizvoda ne smije premašiti izvoznju subvenciju po jedinici koja bi bila plaćena za izvoz primarnog proizvoda kao takvog.

DIO VI.

Članak 12.

Disciplina provođenja zabrane i ograničenja izvoza

1. Kada bilo koja članica uvodi nove izvozne zabrane ili ograničenja u vezi s hranom prema stavku 2. točki (a) članka XI. GATT-a 1994., ta je članica dužna poštovati sljedeće odredbe:

(a) članica koja uvodi izvozne zabrane ili ograničenja pažljivo razmatra učinak takve zabrane ili ograničenja na sigurnost hrane članica uvoznika;

(b) prije nego što bilo koja članica uvede izvoznu zabranu ili ograničenje, o tome, što je prije moguće, daje obavijest Odboru za poljoprivredu, koja sadrži informaciju o vrsti i trajanju takve mjere, i savjetuje se, na zahtjev, s bilo kojom drugom članicom koja je kao uvoznik zainteresirana, o svakom pitanju koje je povezano s tim mjerama. Članica koja uvodi takvu zabranu ili ograničenje izvoza daje, na zahtjev te članice, potrebne informacije.

2. Odredbe ovog članka ne primjenjuju se ni na jednu članicu zemlju u razvoju, osim ako tu mjeru ne uvodi članica zemlja u razvoju koja je izvoznik upravo te hrane.

DIO VII.

Članak 13.

Obveza suzdržavanja

Tijekom razdoblja provedbe, neovisno od odredaba GATT-a 1994. i Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama (u daljnjem tekstu ovog članka Sporazum o subvencijama):

(a) mjere u vezi s domaćim potporama koje su u potpunom skladu s odredbama Priloga 2. ovom Sporazumu su:

i. subvencije protiv kojih se ne mogu poduzeti mjere u svrhu kompenzacijskih pristojbi⁽¹⁾;

ii. izuzete od radnji temeljenih na članku XVI. GATT-a 1994. i dijela III. Sporazuma o subvencijama; i

iii. izuzete od djelovanja na temelju nekršenja ukidanja ili umanjenja pogodnosti carinskih koncesija koje ostvaruje druga članica prema članku II. GATT-a 1994. u smislu članka XXII. stavka 1. točke (b) GATT-a 1994.;

(b) mjere domaće potpore koje su u potpunom skladu s odredbama članka 6. ovog Sporazuma, uključujući izravno plaćanje prema zahtjevima članka 6. stavka 5., kao što se

vidi u obvezujućem rasporedu svake članice, kao i domaća potpora u granicama najnižih razina i u skladu s člankom 6. stavkom 2. su:

i. izuzete od primjene kompenzacijskih pristojbi, ako se šteta ili prijetnja nanošenja štete ne utvrdi u skladu s člankom VI. GATT-a 1994. i dijelom V. Sporazuma o subvencijama, uz obvezu suzdržavanja prilikom započinjanja ispitnog postupka za uvođenje kompenzacijske pristojbe;

ii. izuzete od djelovanja temeljenih na stavku 1. članka XVI. GATT-a 1994. ili člancima 5. i 6. Sporazuma o subvencijama, pod uvjetom da takve mjere ne daju veću potporu određenoj robi od one koja je dogovorena tijekom marketinške godine 1992.; i

iii. izuzete od djelovanja nekršenja ukidanja ili umanjenja pogodnosti carinskih koncesija koje ostvaruje druga članica prema članku II. GATT-a 1994., u smislu stavka 1. točke (b) članka XXIII. GATT-a 1994., pod uvjetom da takve mjere ne daju veću potporu određenoj robi od one dogovorene tijekom marketinške godine 1992.;

(c) izvozne subvencije koje su u potpunosti usklađene s odredbama dijela V. ovog Sporazuma, što je vidljivo u obvezujućem rasporedu svake članice, su:

i. predmet primjene kompenzacijskih pristojbi koje se primjenjuju tek nakon što se utvrdi šteta ili prijetnja nanošenja štete zbog količine, učinka na cijene ili posljedica u skladu s člankom VI. GATT-a 1994. i dijela V. Sporazuma o subvencijama, uz obvezu suzdržavanja pri započinjanju bilo kakvog ispitnog postupka za uvođenje kompenzacijskih pristojbi; i

ii. izuzete od djelovanja na temelju članka XVI. GATT-a 1994. ili članaka 3., 5. i 6. Sporazuma o subvencijama.

DIO VIII.

Članak 14.

Sanitarne i fitosanitarne mjere

⁽¹⁾ „Kompenzacijske pristojbe” iz ovog članka su one iz članka VI. GATT-a 1994. i dijela V. Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama.

Članice su suglasne provoditi Sporazum o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera.

DIO IX.

Članak 15.

Poseban i različit tretman

1. Uvjerene da je različit i povoljniji tretman za članice zemlje u razvoju sastavni dio pregovora, poseban i različit tretman se s obzirom na obveze primjenjuje u skladu s odgovarajućim odredbama ovog Sporazuma i uvršten je u obvezujuće rasporede o koncesijama i obvezama.

2. Članice zemlje u razvoju imaju mogućnost primjene obveza u vezi sa smanjenjem u razdoblju do 10 godina. Od najnerazvijenijih zemalja članica ne traži se da preuzmu obveze u vezi sa smanjenjem.

DIO X.

Članak 16.

Najnerazvijenije zemlje i zemlje u razvoju koje su neto uvoznice hrane

1. Razvijene zemlje članice poduzimaju djelovanja predviđene u okviru Odluke o mjerama koje se odnose na moguće negativne učinke programa reforme na najnerazvijenije zemlje i zemlje u razvoju koje su neto uvoznice hrane.

2. Odbor za poljoprivredu prati, na odgovarajući način, provedbu ove Odluke.

DIO XI.

Članak 17.

Odbor za poljoprivredu

Osniva se Odbor za poljoprivredu.

Članak 18.

Nadzor provedbe obveza

1. Odbor za poljoprivredu prati napredak u provedbi obveza dogovorenih u okviru programa reformi Urugvajске runde.

2. Postupak praćenja pokreće se na osnovu notifikacija članica u vezi s određenim pitanjem i u utvrđenim intervalima,

kao i na osnovu dokumentacije koju priprema Tajništvo na zahtjev kako bi se olakšao postupak nadzora.

3. Osim notifikacija članica prema stavku 2., odmah se notificira svaka nova mjera domaće potpore ili izmjena postojeće mjere za koju se tražilo izuzeće od smanjenja. Notifikacija sadrži detalje o novim ili izmijenjenim mjerama i njihovoj usklađenosti s dogovorenim kriterijima navedenim u članku 6. ili u Prilogu 2.

4. Tijekom postupka nadzora, članice pridaju dužnu pažnju utjecaju visoke stope inflacije na sposobnost pridržavanja obveza u vezi s domaćim potporama bilo koje članice.

5. Članice su suglasne održavati godišnje konzultacije u Odboru za poljoprivredu, a u vezi sa svojim sudjelovanjem u normalnom razvitku svjetske trgovine poljoprivrednim proizvodima u okviru obveza u vezi s izvoznim subvencijama prema ovom Sporazumu.

6. Postupak nadzora pruža članicama priliku da pokrenu raspravu o bilo kojem pitanju u vezi s primjenom obveza u okviru programa reforma kako je navedeno u ovom Sporazumu.

7. Svaka članica može skrenuti pažnju Odboru za poljoprivredu na bilo koju mjeru koju je po njezinom mišljenju druga članica trebala notificirati.

Članak 19.

Konzultacije i rješavanje sporova

Odredbe članaka XXII. i XXIII. GATT-a 1994., kako su razrađene i primijenjene sukladno Dogovoru o rješavanju sporova, odnose se na konzultacije i rješavanje sporova u okviru ovog Sporazuma.

DIO XII.

Članak 20.

Nastavak procesa reforme

Svjesni činjenice da je dugoročni cilj znatno postupno smanjenje potpore i zaštite, čiji je konačni rezultat temeljna reforma, proces u tijeku, članice se slažu da pregovori radi nastavka procesa budu započeti godinu dana prije kraja razdoblja primjene, uzimajući pri tomu u obzir sljedeće:

(a) iskustvo stečeno do tog datuma o primjeni obveza smanjenja;

- (b) učinak obveza smanjenja na svjetsku trgovinu u poljoprivredi;
- (c) netrgovinska pitanja, poseban i različit postupak prema članicama zemljama u razvoju, i cilj uspostavljanja pravedno i tržišno orijentiranog poljoprivrednog trgovinskog sustava i drugi ciljevi i problemi spomenuti u preambuli ovog Sporazuma; i
- (d) daljnje obveze koje su potrebne da bi se postigli gore spomenuti dugoročni ciljevi.

DIO XIII.

Članak 21.

Završne odredbe

1. Odredbe GATT-a 1994. i ostalih multilateralnih trgovinskih sporazuma u Prilogu 1. A Sporazumu o WTO-u primjenjuju se ovisno o odredbama ovog Sporazuma.
2. Prilozi ovom Sporazumu sastavni su dio ovog Sporazuma.

PRILOG 1.

PROIZVODI NA KOJE SE ODNOSI OVAJ SPORAZUM

1. Ovaj Sporazum odnosi se na sljedeće proizvode:

- i. HS poglavlja 1 do 24 bez riba i ribljih proizvoda, plus (*)
- ii. HS broj   2905 43   (manitol)
- HS broj   2905 44   (sorbitol)
- HS glava   3301   (esencijalna ulja)
- HS glava   3501 do 3505   (albuminoidalne supstancije, modificirani škrob, ljepila)
- HS broj   3809 10   (završni agensi)
- HS broj   3823 60   (sorbitol n.e.p.)
- HS glave   4101 do 4103   (štavljena i neštavljena koža)
- HS glava   4301   (sirova krzna)
- HS glave   5001 do 5003   (sirova svila i svileni otpad)
- HS glave   5101 do 5203   (vuna i životinjska dlaka)
- HS glave   5201 do 5203   (sirovi pamuk, pamučni otpadci i kardirani i češljani pamuk)
- HS glava   5301   (sirovi lan)
- HS glava   5302   (sirova konoplja)

(*) Opisi proizvoda u okruglim zagradama ne smatraju se konačnim.

2. Gore navedeno ne ograničava broj proizvoda na koje se odnosi Sporazum o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera.

PRILOG 2.

DOMAĆA POTPORA: OSNOVA ZA IZUZEĆE OD OBVEZA SMANJENJA

1. Mjere domaće potpore za koje se traži izuzeće od obveze smanjenja zadovoljavaju osnovni uvjet, a to je da nemaju nikakav ili tek najmanji negativni učinak na trgovinu ili na proizvodnju. Stoga, sve mjere za koje se traži izuzeće zadovoljavaju sljedeće osnovne kriterije:

- (a) potpora o kojoj se radi osigurana je putem vladinog programa financiranja državnim sredstvima (uključujući i vladina odustajanja od naplate prihoda) bez naplate od potrošača; i
- (b) potpora o kojoj se radi nema za učinak pružanje potpore cijenama proizvođača;

kao i dolje navedene kriterije i uvjete specifične za tu politiku.

Vladini programi usluga

2. *Opće usluge*

Politike u ovoj kategoriji uključuju rashode (ili odustajanje od naplate prihoda) u vezi s programima putem kojih se daju usluge ili povlastice poljoprivredi ili seoskoj zajednici. Oni ne uključuju izravno plaćanje proizvođačima ili prerađivačima. Takvi programi, koji uključuju, ali nisu ograničeni na sljedeći popis, udovoljavaju općim kriterijima prema točki 1. kao i uvjetima specifičnim za takve politike kako slijedi:

- (a) istraživanja, uključujući općenita istraživanja, istraživanja u vezi s programima zaštite okoliša, i istraživački programi vezani uz određene proizvode;
- (b) zaštita od štetočina i bolesti, uključujući općenitu zaštitu od štetočina i bolesti i onu koja je svojstvena za određeni proizvod, kao što su sustavi ranog upozorenja, karantena i uništavanje;
- (c) obrazovne usluge, uključujući mogućnosti općeg i specijalističkog obrazovanja;
- (d) pružanje savjetodavnih usluga, uključujući osiguravanje sredstava koja olakšavaju prijenos informacija i rezultata istraživanja proizvođačima i potrošačima;
- (e) inspeksijske službe, uključujući opće inspeksijske službe i inspekciju određenih proizvoda zbog zdravlja, sigurnosti, klasifikacije ili standardizacije;
- (f) marketinške i usluge promocije, uključujući tržišne informacije, savjete i promotivnu djelatnost, vezane uz određene proizvode, ali bez izdataka u neodređene svrhe što bi prodavači mogli iskoristiti kako bi snizili svoje prodajne cijene ili dali izravne ekonomske povlastice potrošačima; i
- (g) usluge infrastrukture, uključujući: električnu mrežu, ceste i druge oblike prometnog povezivanja, opremu tržnica i luka, vodoopskrbu, brane i sustave odvodnje, i infrastrukturne radove vezane uz okolišne programe. U svakom slučaju izdaci se usmjeravaju k osiguranju ili izgradnji infrastrukturnih objekata i isključuju subvencije za nabavu opreme na farmama osim za opće korisnu mrežu komunalija. Subvencije za *inpute* ili operativne troškove ili naplate povlaštenim korisnicima nisu uključene.

3. *Držanje javnih zaliha radi osiguranja hrane* ⁽¹⁾

Izdaci (ili odustajanje od naplate prihoda) u vezi s osiguranjem i čuvanjem zaliha proizvoda koji čine sastavni dio programa osiguranja hrane predviđenog nacionalnim zakonodavstvom. Ovo može uključivati vladinu pomoć za privatno skladištenje proizvoda koji su dio takvog programa.

(1) Za potrebe stavka 3. ovog Priloga, vladini programi držanja zaliha za osiguranje hrane u zemljama u razvoju čije je poslovanje transparentno i obavlja se u skladu sa službeno objavljenim objektivnim kriterijima ili uputama, smatra se sukladnim odredbama ovog stavka, što se odnosi i na programe u okviru kojih se zalihe hrane u svrhu osiguranja nabavljaju i puštaju u prodaju po administrativnim cijenama, pod uvjetom da razlika između nabavne cijene i vanjske referentne cijene bude uračunata u ZMP.

Opseg i sakupljanje takvih zaliha u skladu je s prethodno određenim ciljevima vezanim uz osiguranje hrane. Postupak držanja i raspolaganja zalihama transparentan je u financijskom smislu. Vlada kupuje hranu po tekućim tržišnim cijenama, dok se prodaja iz tih zaliha obavlja po cijeni koja nije manja od tekuće cijene na domaćem tržištu za taj proizvod i kvalitetu.

4. Domaća pomoć u hrani ⁽¹⁾

Izdaci (ili odustajanje od naplate prihoda) u vezi s osiguravanjem domaće pomoći u hrani dijelu stanovništva kojem je potrebna.

Uvjeti za dobivanje pomoći u hrani jasno su definirani i vezani uz nutricionističke postavke. Takva pomoć je u obliku izravnog davanja hrane ili osiguravanja sredstava tako da oni koji ispunjavaju uvjete za tu pomoć mogu kupiti hranu na tržištu ili po subvencioniranim cijenama. Vlada kupuje hranu po tekućim tržišnim cijenama, financiranje i davanje pomoći je transparentno.

5. Izravno plaćanje proizvođačima

Potpora pružena putem izravnog plaćanja (ili odustajanja od naplate prihoda, uključujući plaćanja u naturi) proizvođačima za koje se traži izuzeće od obveza smanjenja, zadovoljava osnovne kriterije u gore navedenoj točki 1., kao i posebne kriterije koji se odnose na pojedinačne vrste izravnog plaćanja u točkama 6. do 13. Kad se traži izuzeće od obveze smanjenja za bilo koju postojeću ili novu vrstu izravnog plaćanja, ali ne za one navedene u točkama 6. do 13., poštuju se kriteriji navedeni u podtočkama (b) do (e) točke 6., pored općih kriterija navedenih u točki 1.

6. Potpora koja nije vezana uz dohodak

- (a) Stjecanje uvjeta za takva plaćanja određeno je jasno definiranim kriterijima kao što su prihod, status proizvođača ili zemljoposjednika, upotreba elemenata ili razina proizvodnje u definiranom i utvrđenom baznom razdoblju.
- (b) Iznos takvih plaćanja u bilo kojoj godini ne smije biti ni u kakvoj vezi, ili se temeljiti, na vrsti ili obimu proizvodnje (uključujući broj uvjetnih grla) kojom se taj proizvođač bavio u nekoj godini koja slijedi nakon baznog razdoblja.
- (c) Iznos takvih plaćanja u bilo kojoj godini ne smije biti ni u kakvoj vezi, ili se temeljiti, na cijenama, domaćim ili međunarodnim, vezanim uz proizvodnju tijekom godine koja slijedi nakon baznog razdoblja.
- (d) Iznos takvih plaćanja u bilo kojoj godini nije ni u kakvoj vezi, niti se temelji, na elementima proizvodnje primijenjenim bilo koje godine nakon baznog razdoblja.
- (e) Za primanje takvih plaćanja nije potrebna nikakva proizvodnja.

7. Sudjelovanje vlade u osiguranju prihoda i u programima osiguranja minimalnog prihoda

- (a) Stjecanje uvjeta za takva plaćanja određuje gubitak prihoda, uzimajući u obzir samo prihod od poljoprivrede koji je iznad 30 % prosječnog bruto prihoda ili njegov ekvivalent u neto prihodu (isključujući plaćanja iz istih ili sličnih programa) u prethodnom trogodišnjem razdoblju ili trogodišnji prosjek temeljen na prethodnom petogodišnjem razdoblju, isključujući najviše i najniže stavke. Bilo koji proizvođač koji zadovolji taj uvjet dolazi u obzir za primanje takve potpore.
- (b) Iznos te potpore nadoknađuje manje od 70 % proizvođačevog izgubljenog prihoda u onoj godini u kojoj proizvođač stječe uvjete za takvu pomoć.
- (c) Iznos svih takvih potpora vezan je samo uz prihod; on nije ni u kakvoj vezi s vrstom ili obimom proizvodnje (uključujući broj uvjetnih grla) kojom se bavi proizvođač; ili s cijenama, domaćim ili međunarodnim, koje se odnose na takvu proizvodnju; ili s primijenjenim elementima proizvodnje.
- (d) Kada proizvođač u istoj godini primi potporu prema ovom stavku i prema točki 8. (potpora u slučaju prirodnih nepogoda), ukupni iznos takvih plaćanja manji je od 100 % proizvođačevog ukupnog gubitka.

8. Plaćanja (izravna ili putem financijskog učešća vlade u programu osiguravanja usjeva) za potporu u slučaju elementarnih nepogoda

- (a) Stjecanje uvjeta za takva plaćanja moguće je samo nakon formalnog priznanja vlade da se elementarna ili slična nepogoda (uključujući epidemiju bolesti, najezdu štetočina, nuklearnu nesreću, rat na državnom području članice) dogodila ili se događa; i određuje ga gubitak proizvodnje koji premašuje 30 % prosječne proizvodnje u prethodnom trogodišnjem razdoblju ili trogodišnji prosjek temeljen na prethodnom petogodišnjem razdoblju, isključujući najvišu i najnižu stavku.

⁽¹⁾ U svrhu stavaka 3. i 4. ovog Priloga, osiguranje hrane po subvencioniranim cijenama u svrhu zadovoljavanja potreba za hranom gradskog i seoskog siromašnog stanovništva u zemljama u razvoju na redovitoj osnovi po razumnim cijenama smatra se u skladu s odredbama ovog stavka.

- (b) Plaćanja u slučaju nepogode daje se samo radi gubitka prihoda, stoke (uključujući plaćanja u vezi s veterinarskom potporom), zemlje ili drugih elemenata proizvodnje zbog spomenute elementarne nepogode.
  - (c) Plaćanja ne kompenziraju više od ukupnog troška naknade takvih gubitaka i ne zahtijeva specifikaciju vrste i količine buduće proizvodnje.
  - (d) Plaćanja tijekom nepogode ne premašuju razinu potrebnu za sprečavanje ili ublaživanje daljnjeg gubitka prema gore navedenom kriteriju (b).
  - (e) Kad proizvođač primi u istoj godini plaćanja prema ovoj točki i prema točki 7. (osiguranje prihoda i programi socijalne potpore), ukupni iznos takvih plaćanja manji je od 100 % proizvođačevog ukupnog gubitka.
9. *Potpore za strukturnu prilagodbu putem programa povlačenja proizvođača iz proizvodnje*
- (a) Stjecanje uvjeta za takva plaćanja određuje se s obzirom na jasno definirane kriterije u programima čija je namjena olakšati povlačenje osoba koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom za tržište, ili njihov prelazak u nepoljoprivredne djelatnosti.
  - (b) Plaćanja su uvjetovana bitnim i trajnim povlačenjem iz poljoprivredne proizvodnje za tržište.
10. *Potpore za strukturnu prilagodbu putem programa povlačenja resursa*
- (a) Stjecanje uvjeta za takva plaćanja određuje se prema jasno definiranim kriterijima u programima namijenjenim povlačenju zemlje ili drugih sredstava, uključujući stoku, iz poljoprivredne proizvodnje za tržište.
  - (b) Plaćanja su uvjetovana povlačenjem zemlje iz poljoprivredne proizvodnje za tržište na najmanje tri godine, a u slučaju stoke uvjetovana su njenim klanjem ili definitivnim trajnim uklanjanjem.
  - (c) Plaćanja ne zahtijevaju ni specificiraju bilo kakvu alternativnu upotrebu te zemlje ili drugih sredstava što ih podrazumijeva proizvodnja poljoprivrednih proizvoda za tržište.
  - (d) Plaćanja nisu vezana uz vrstu ili količinu proizvodnje ili uz cijene, domaće ili međunarodne, u vezi s proizvodnjom koja se obavlja uporabom zemlje ili drugih sredstava koja su ostala u proizvodnji.
11. *Potpore za strukturnu prilagodbu putem investicijske pomoći*
- (a) Stjecanje uvjeta za takva plaćanja određuje se javno definiranim kriterijima u vladinim programima čija je namjena potpora financijskom ili fizičkom restrukturiranju proizvođačkog poslovanja kao odgovor na objektivno dokazan strukturalno nepovoljni položaj. Stjecanje uvjeta za takve programe može se također zasnivati na jasno definiranom vladinom programu reprivatizacije poljoprivrednog zemljišta.
  - (b) Iznos takvih plaćanja u bilo kojoj godini nije u vezi ili se ne zasniva na vrsti ili opsegu proizvodnje (uključujući broj uvjetnih grla) kojom se bavi proizvođač u bilo kojoj godini nakon baznog razdoblja, osim ako drukčije nije predviđeno dolje navedenim kriterijem (e).
  - (c) Iznos takvih plaćanja u bilo kojoj godini nije u vezi ili se ne zasniva na cijenama, domaćim ili međunarodnim, koje se odnose na bilo kakvu proizvodnju bilo koje godine nakon baznog razdoblja.
  - (d) Plaćanja se obavljaju samo u roku potrebnom za realizaciju investicije za koju su osigurana.
  - (e) Plaćanjima se ne uvjetuje ili na bilo koji način određuje koje poljoprivredne proizvode trebaju proizvoditi primaatelji, ali se od njih može tražiti da ne proizvode određeni proizvod.
  - (f) Plaćanja se ograničavaju na iznos potreban da se nadoknade strukturni nedostaci.
12. *Plaćanja u okviru okolišnih programa*
- (a) Stjecanje uvjeta za takva plaćanja određuje se prema jasno definiranim vladinim programima za zaštitu ili očuvanje okoliša i ovisi o ispunjenju posebnih uvjeta u okviru vladinog programa, uključujući uvjete vezane uz proizvodne metode ili *inpute*.
  - (b) Iznos plaćanja ograničava se na izvanredne troškove ili gubitak prihoda nastalih zbog pridržavanja vladinog programa.
13. *Plaćanja u okviru programa regionalne pomoći*
- (a) Stjecanje uvjeta za takva plaćanja ograničava se na proizvođače u regijama s nepovoljnim uvjetima. Svaka takva regija mora biti jasno određeno i granicama definirano zemljopisno područje s gospodarskim i upravnim identitetom kojeg je moguće definirati i za kojeg se drži da je u nepovoljnom položaju na temelju neutralnih i objektivnih kriterija koji su jasno navedeni u zakonu ili propisu i pokazuju da teškoće te regije ne proizlaze samo iz privremenih okolnosti.

- (b) Iznos takvih plaćanja u bilo kojoj godini ne smije biti u vezi, ili se zasnivati, na vrsti ili opsegu proizvodnje (uključujući broj uvjetnih grla) kojom se bavi proizvođač bilo koje godine nakon baznog razdoblja, osim u svrhu smanjenja te proizvodnje.
  - (c) Iznos takvih plaćanja u bilo kojoj godini ne smije biti u vezi, ili se temeljiti, na cijenama, domaćim ili međunarodnim, koje se odnose na proizvodnju godine koja slijedi nakon baznog razdoblja.
  - (d) Plaćanja su dostupna samo proizvođačima u regijama koje ispunjavaju uvjete, ali su općenito dostupna svim proizvođačima u takvim regijama.
  - (e) Kada su vezana uz faktore proizvodnje, plaćanja se obavljaju po regresivnoj stopi iznad razine praga tog elementa.
  - (f) Plaćanja se ograničavaju na izvanredne troškove ili gubitak prihoda nastalih zbog obavljanja poljoprivredne proizvodnje u utvrđenim područjima.
-

PRILOG 3.

DOMAĆA POTPORA: IZRAČUNAVANJE ZBIRNE MJERE POTPORE

1. Podložno odredbama članka 6., zbirna mjera potpore (ZMP) izračunava se na temelju određenog proizvoda za svaki osnovni poljoprivredni proizvod koji prima potporu tržišnoj cijeni, neizuzeta izravna plaćanja ili bilo koju drugu subvenciju koja nije izuzeta iz obveze smanjenja („ostali programi neizuzeća od obveza”). Potpora koja nije vezana uz određeni proizvod uračunava se u proizvodno nespecifičan ZMP izražen u ukupnom novčanom iznosu.
2. Subvencije navedene u točki 1. uključuju proračunske rashode i odustajanje od naplate prihoda od strane vlada ili njihovih zastupnika.
3. Potpora na nacionalnoj i nižoj razini uključena je.
4. Posebni poljoprivredni porezi i pristojbe koje plaćaju proizvođači odbijaju se od ZMP-a.
5. ZMP izračunat prema dolje navedenom opisu za bazno razdoblje čini baznu razinu za primjenu obveze smanjenja u vezi s domaćim potporama.
6. Za svaki osnovni poljoprivredni proizvod treba se utvrditi poseban ZMP, izražen u ukupnom novčanom iznosu.
7. ZMP se izračunava što bliže mjestu prve prodaje određenog osnovnog poljoprivrednog proizvoda. Mjere usmjerene na poljoprivredne prerađivače uključene su u obimu u kojem takve mjere koriste proizvođačima osnovnih poljoprivrednih proizvoda.
8. Potpora tržišnoj cijeni: potpora tržišnoj cijeni izračunava se koristeći razliku između fiksne vanjske referentne cijene i primijenjene administrativne cijene pomnožene s količinom proizvodnje koja ima uvjete za primanje primijenjene administrativne cijene. Proračunska plaćanja u svrhu održavanja te razlike, kao što su kupovina ili troškovi skladištenja, nisu uključena u ZMP.
9. Fiksna vanjska referentna cijena temelji se na godinama od 1986. do 1988. i općenito je prosječna jedinična f.o.b. cijena za osnovni poljoprivredni proizvod u zemlji koja je pretežni uvoznik i prosječna jedinična c.i.f. vrijednost za osnovni poljoprivredni proizvod u zemlji koja je pretežni uvoznik u baznom razdoblju. Fiksna referentna cijena može se prilagoditi za razlike u kvaliteti prema potrebi.
10. Izravna plaćanja koja se ne izuzimaju od obveza: izravna plaćanja koja se ne izuzimaju od obveza koje zavise o razlici cijena računaju se bilo upotrebom razlike između fiksne referentne cijene i primijenjene propisane cijene pomnožene s količinom proizvodnje koja je prikladna da primi propisane cijene, ili upotrebom proračunskih izdataka.
11. Fiksna referentna cijena temelji se na godinama od 1986. do 1988. i općenito je stvarna cijena koja se upotrebljava za određivanje iznosa plaćanja.
12. Izravna plaćanja koja se ne izuzimaju od obveza, a koja se te melje na ostalim elementima a ne na cijeni, mjere se proračunskim izdacima.
13. Ostale mjere koje se ne izuzimaju od obveze, uključujući investicijske subvencije za *inpute* i ostale mjere kao što su mjere za smanjenje troškova marketinga: vrijednost takvih mjera mjeri se pomoću vladinih proračunskih izdataka ili, tamo gdje upotreba proračunskih izdataka ne održava puni obim subvencije, osnova za računanje subvencije je razlika između cijene subvencionirane robe ili usluga i reprezentativne tržišne cijene za sličnu robu ili uslugu pomnoženu s količinom robe ili usluge.

PRILOG 4.

DOMAĆA POTPORA: IZRAČUNAVANJE EKVIVALENTNE MJERE POTPORE

1. Podložno odredbama članka 6., ekvivalentne se mjere potpore izračunavaju s obzirom na sve osnovne poljoprivredne proizvode gdje postoji potpora tržišnoj cijeni prema definiciji u Prilogu 3., ali za koje izračunavanje te komponente ZMP-a nije moguće. Za takve proizvode bazna razina za primjenu obveza u vezi sa smanjenjem domaće potpore sastoji se od komponente potpore tržišnoj cijeni izražene u obliku ekvivalentne mjere potpore prema dolje navedenoj točki 2., kao i od bilo kojih izravnih plaćanja koja se ne izuzimaju od obveza i ostalih subvencija, koje se procjenjuju u skladu s niže navedenom točkom 3. Potpora na nacionalnoj i nižim razinama uključena je.
  2. Ekvivalentne mjere potpore predviđene stavkom 1. izračunavaju se na posebnoj osnovi za svaki proizvod za sve osnovne poljoprivredne proizvode što je bliže moguće mjestu prve prodaje koja dobiva potporu tržišne cijene i za koju izračunavanje potpore tržišne cijene, komponente ZMP-a nije moguće. Za te osnovne poljoprivredne proizvode ekvivalentne mjere potpore tržišne cijene dobivaju se upotrebom primijenjenih propisanih cijena i količinom proizvodnje prikladnom da primi tu cijenu ili, gdje to nije moguće, na osnovu proračunskih izdataka kojima se održava proizvođačeva cijena.
  3. Kad osnovni poljoprivredni proizvodi obuhvaćeni točkom 1. primaju izravna plaćanja koja se ne izuzimaju od obveza ili bilo koju drugu subvenciju namijenjenu određenom proizvodu koja nije izuzeta od obveze smanjenja, osnova za ekvivalentnu mjeru potpore s obzirom na te mjere je izračunavanje kao i za odgovarajuće komponente ZMP-a (obuhvaćeno točkama 10. do 13. Priloga 3).
  4. Ekvivalentna mjera potpore računa se na osnovu iznosa subvencije što bliže mjestu prve prodaje osnovnog poljoprivrednog proizvoda. Mjere usmjerene na prerađivače poljoprivrednih proizvoda su uključene u obimu u kojem takve mjere koriste proizvođačima osnovnih poljoprivrednih proizvoda. Posebni poljoprivredni porezi ili pristojbe koje plaćaju proizvođači smanjuju ekvivalentne mjere potpore za odgovarajući iznos.
-

PRILOG 5.

POSEBNI POSTUPAK IZ ČLANKA 4. STAVKA 2

Odjeljak A

1. Odredbe stavka 2. članka 4. ne primjenjuju se stupanjem na snagu Sporazuma o WTO-u na bilo koji osnovni poljoprivredni proizvod i njegove prerađene i/ili pripremljene proizvode („označene proizvode“) s obzirom na koje sljedeći uvjeti trebaju biti ispunjeni (u daljnjem tekstu pod nazivom „posebni postupak“):
  - (a) da je uvoz označenih proizvoda iznosio manje od 3 % odgovarajuće domaće potrošnje u baznom razdoblju od 1986. do 1988. godine („bazno razdoblje“);
  - (b) da nikakve izvozne subvencije nisu dane od početka baznog razdoblja za označene proizvode;
  - (c) da se učinkovite mjere ograničavanja proizvodnje primjenjuju na primarni poljoprivredni proizvod;
  - (d) da su takvi proizvodi označeni oznakom „ST-Dodatak 5.“ u odjeljku I-B u dijelu I. Obvezujućeg rasporeda pojedine članice koji je priložen Protokolu iz Marakeša, kao predmet posebnog postupka koji održava elemente van trgovinskih pitanja kao što je osiguranje hrane i zaštita okoliša; i
  - (e) da minimalne mogućnosti za pristup s obzirom na označeni proizvod odgovaraju, kao što je navedeno u odjeljku I-B u dijelu I. Obvezujućeg rasporeda članice, 4 % domaće potrošnje označenog proizvoda u baznom razdoblju od početka prve godine razdoblja primjene i da su, nakon toga, povećane za 0,8 % odgovarajuće domaće potrošnje godišnje u baznom razdoblju za preostalo razdoblje primjene.
2. Na početku bilo koje godine u razdoblju primjene, članica može prestati primjenjivati posebni postupak s obzirom na označene proizvode, djelujući u skladu s odredbama točke 6. U tom slučaju članica održava minimalne mogućnosti pristupa koje su već na snazi u to vrijeme i povećava minimalne mogućnosti pristupa za 0,4 % odgovarajuće domaće potrošnje godišnje u baznom razdoblju za ostatak razdoblja primjene. Nakon toga, razina minimalnih mogućnosti pristupa u završnoj godini razdoblja primjene, koja je rezultat ove formule, održava se u obvezujućem rasporedu članice.
3. Svi pregovori o tome treba li posebni tretman nastaviti prema točki 1. nakon isteka razdoblja primjene završeni su unutar vremenskog okvira samog razdoblja primjene kao dio pregovora spomenutih u članku 20. ovog Sporazuma, uzimajući u obzir elemente netrgovinskih pitanja.
4. Ako bude dogovoreno, kao rezultat pregovora spomenutih u točki 3., da članica može nastaviti primjenjivati posebni tretman, ta članica daje dodatne i prihvatljive koncesije koje se također dogovaraju tijekom tih pregovora.
5. Kada se posebni tretman ne nastavlja na kraju razdoblja primjene, ta članica provodi odredbe točke 6. U takvom slučaju, po isteku razdoblja primjene, minimalne mogućnosti pristupa za označene proizvode održavaju se na razini od 8 % odgovarajuće domaće potrošnje u baznom razdoblju u obvezujućem rasporedu te članice.
6. Mjere na granici, osim uobičajenih carina, koje su na snazi za označene proizvode su u skladu s odredbama članka 4. stavka 2. i to važećim od početka one godine u kojoj se posebni postupak prestaje primjenjivati. Na takve proizvode primjenjuju se uobičajene carine, koje su obvezujuće u rasporedu članice i primjenjuju se od početka godine u kojoj posebni postupak prestaje važiti, i onda prema takvim stopama kakve bi se bile primijenile da je smanjenje od 15 % bilo uvedeno u trajanju razdoblja primjene u jednakim godišnjim ratama. Te carine utvrđuju se na osnovu carinskih ekvivalenata koji se izračunavaju u skladu s uputama navedenim u pravitku ovog Priloga.

Odjeljak B

7. Odredbe članka 4. stavka 2. također se ne primjenjuju stupanjem na snagu Sporazuma o WTO-u na osnovni poljoprivredni proizvod koji je dominantna standardna hrana u tradicionalnoj ishrani članice zemlje u razvoju i u vezi s njim trebaju biti ispunjeni sljedeći uvjeti, pored onih navedenih u točki 1. podtočka (a) do točke 1. podtočka (d), i u obimu u kojem se odnose na te proizvode:

- (a) da minimalne mogućnosti pristupa s obzirom na te proizvode, kako je navedeno u odjeljku I-B u dijelu I. Obvezujućeg rasporeda te članice zemlje u razvoju, odgovaraju 1 % domaće potrošnje tog proizvoda u baznom razdoblju od početka prve godine razdoblja primjene i povećavaju se u jednakim godišnjim ratama na 2 % odgovarajuće domaće potrošnje u baznom razdoblju na početku pete godine razdoblja primjene. Od početka šeste godine razdoblja primjene, minimalne mogućnosti pristupa s obzirom na te proizvode odgovaraju 2 % odgovarajuće domaće potrošnje u baznom razdoblju i povećavaju se u jednakim godišnjim ratama na 4 % odgovarajuće domaće potrošnje u baznom razdoblju od početka desete godine. Nakon toga, razina minimalnih mogućnosti pristupa proizišla iz ove formule održava se u obvezujućem rasporedu te članice zemlje u razvoju;
- (b) da su prikladne mogućnosti za pristup tržištu osigurane za druge proizvode u okviru ovog Sporazuma.
8. Bilo kakvi pregovori o tome može li se nastaviti posebni postupak, kao što je navedeno u točki 7., nakon isteka desete godine od početka razdoblja primjene, započinju i završavaju do isteka te iste desete godine od početka razdoblja primjene.
9. Ako je dogovoreno kao rezultat pregovora spomenutih u točki 8. da članica može nastaviti primjenjivati posebni postupak, ta članica daje dodatne i prihvatljive koncesije, također dogovorene na tim pregovorima.
10. U slučaju da se posebni postupak prema točki 7. ne nastavi nakon desete godine od početka razdoblja primjene, na te proizvode primjenjuju se redovne carine utvrđene na osnovi carinskog ekvivalenta koji se izračunava u skladu s uputama navedenim u privitku ovog Priloga, koje su obvezujuće u rasporedu članice. Po ostalim pitanjima, primjenjuju se odredbe točke 6., kako su izmijenjene odgovarajućim posebnim i različitim tretmanom odobrenim članicama zemljama u razvoju u okviru ovog Sporazuma.
-

Dodatak Prilogu 5.

Upute za izračunavanje carinskih ekvivalenata za posebnu namjenu navedenih u točkama 6. i 10. ovog Priloga

1. Carinski ekvivalenti, bilo da su izraženi *ad valorem* ili posebnim stopama, izračunavaju se pomoću stvarne razlike između unutarnjih i vanjskih cijena na transparentan način. Koriste se podaci za razdoblje od 1986. do 1988. Carinski ekvivalenti:
    - (a) primarno se utvrđuju na četveroznamenkastoj razini HS-a;
    - (b) utvrđuju se na šesteroznamenkastoj ili još točnijoj razini HS-a gdje to bude prikladno;
    - (c) općenito se utvrđuju za obrađene i/ili pripremljene proizvode množenjem posebnog carinskog ekvivalenta (posebnih carinskih ekvivalenata) za primarni poljoprivredni proizvod (za primarne poljoprivredne proizvode) s dijelom (dijelovima) u obliku vrijednosti ili u fizičkom obliku prema tome što je prikladno za primarni poljoprivredni proizvod (primarne poljoprivredne proizvode) u obrađenim i/ili pripremljenim proizvodima, i uzimaju se u obzir, gdje je to potrebno, bilo koji dodatni element koji trenutačno pruža zaštitu industriji.
  2. Vanjske cijene su općenito stvarne prosječne jedinične c.i.f. vrijednosti za zemlje uvoznice. Tamo gdje prosječne jedinične c.i.f. vrijednosti nisu dostupne ili prikladne vanjske cijene su:
    - (a) prikladne prosječne jedinične c.i.f. vrijednosti bliske zemlje; ili
    - (b) procijenjene iz prosječne jedinične f.o.b. vrijednosti jednog prikladnog većeg izvoznika (prikladnih većih izvoznika) i prilagođene dodavanjem procjene troškova osiguranja, vozarine i drugih troškova u vezi s time zemlji izvoznici.
  3. Vanjske cijene su općenito pretvorene u domaću valutu pomoću godišnjeg prosječnog tržišnog deviznog tečaja za isto razdoblje kao i podatak o cijeni.
  4. Unutrašnja cijena općenito je reprezentativna cijena na veliko na domaćem tržištu ili procjena takve cijene ako odgovarajući podatci nisu dostupni.
  5. Početni carinski ekvivalenti mogu biti prilagođeni, ako je to potrebno, kako bi se uzele u obzir razlike u kvaliteti ili raznolikost pomoću odgovarajućeg koeficijenta.
  6. Kada je carinski ekvivalent kao rezultat ovih uputa negativan ili niži od tekuće obvezne stope, početni carinski ekvivalent može se odrediti na razini tekuće obvezne stope ili na osnovi nacionalne ponude tog proizvoda.
  7. Kada se izvrši prilagodba prema razini carinskog ekvivalenta koja bi bila proizišla iz spomenutih uputa, članica, na zahtjev, prihvaća konzultacije s ciljem postizanja prikladnih rješenja.
-